

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

12. Quidam vir Nobilis comedens cibos calidos, & accubans in lecto
incidebat in pollutionem, quæsit à me, an teneatur aliter decumbere, &
cibos illos non comedere? Poterat enim sine aliquo damno à ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

sentendi in mollitiem. Hoc periculum non euadet si condatu foecium; nam actus mere intercos praesentium reuerentia non cohibet; quid igitur facturus est an tenebitur ex causa necessaria se credere periculo formali?

10. In casu posito teneris ire ad talem locum in quo est periculum proximum, & teneris non te credere tali periculo, quoniam utrumque simul potes facere, si addas voluntatem non peccandi, quam antea non habueras; aut saltem intentionem, si ante remissam habueris; efficit enim quod non sit proximum periculum, ubi ante fuit; & ideo illam actionem non solum potes, sed & teneris facere. Et haec omnia docet Caramuel ubi supra a qua ex eius mente dicta esse volo, ego enim affirmatiuae sententiae adhaereo.

RESOL. XI.

An Chirurgus expertus, dum medetur pudendis feminarum, in pollutionem assensuri, poterit se tali periculo obicere, cum determinatione tamen non consentiendi? Idem queritur de Parocho in confessionis foecium auscultatione.

Et an quis possit accedere ad Infideles gratia illos conuertiendi cum periculo peruersionis?

Et an predicando meretricibus cum periculo peccandi? Et an possit, imo teneatur Pater alere filios ex concubina, qui nec separari possunt a matre, & si periculum habeat lapsus cum concubina?

Et an liceat exponere se periculo certo, vel probabili peccandi ob bonum spirituale proximi? Ex part. 3. tr. 5. & Misc. 1. Ref. 3.

8. dispensica, sect. 5. n. 60. & 1. 2. tr. 13. disp. 6. sect. 17. n. 105. & 106. Sotum de iust. lib. 5. q. 1. art. 6. in fine 2. concl. & alios docere posse aliquem accedere ad infideles gratia illos conuertiendi cum periculo subuersionis, & ad praedicandum meretricibus cum periculo peccandi; quod etiam docuit Castrus Palauus n. 10. qui etiam addit, posse, imo teneri parentem alere filios ex concubina, qui nec separari possunt a matre, neque alia via possunt victum quaerere, etsi periculum habeat lapsus cum concubina; & faciant pro hac sententia Sanchez in summa t. 1. lib. 1. c. 8. num. 3. Basilius Pontius de marim. lib. 5. c. 35. n. 4. Freitas in addit. ad tr. de confess. sollicit. q. 19. n. 17. Sa ver. peccatum, n. 6. & alij asserentes, quod exponens se periculo peccandi causa urgente, non peccat, & ponunt multa exempla.

4. Verum Lopez in instr. part. 1. c. 21. §. ad tertiam rationem, & Petrus Lorca in 2. 2. D. Thomae sect. 3. disp. 29. n. 9. & alij asserunt non licere exponere se periculo peccandi certo, nec probabili ob bonum spirituale proximi; & ideo Suarez de charit. disp. 9. sect. 2. n. 8. sic asserit. Sequitur contra Sotum, nemini licere propter aliorum salutem exponere se morali periculo peccandi mortaliter, ex illa regula Eccles. c. 3. Qui amat periculum peribit in illesum in moralibus idem est committere, & exponere se morali periculo committendi. Quod maxime verum est, quando periculum est in determinata materia, in qua aliquis fragiliter se expertus est. Si vero in consilio non potest certa regula tradita sed pro ratione necessitatis, & periculi, pendenda res erit. Ita Suarez, quem ego sequor, vnde cogita si opinio Basilij Pontij, quam supra in tr. 4. de Sacra. resol. 269. adduxi, sit probabilis.

Quoad hoc in ref. praeterita, & in to. 4. tr. 6. exref. 18. lege §§. nor. 1. §. Si militet, & pro contentio à lin. 8. huius §. in r. 1. tr. 4. ref. 13. §. vir. ad n. 3. dium.

Sup. hoc in ref. praeterita signaret à principio, & in ref. nor. 1. §. & in to. 7. tr. 7. lege ex doctrina ref. 20. §. Sed aliquis, & aliorum ref. & §§. eorum notatio. num.

Quae hic est in tom. 2. tr. 6. ref. 119. §. 2. ad medium.

RESOL. XII.

Quidam vir Nobilis comedens cibos calidos, & accubans in lecto incidebat in pollutionem, quasit a me, an teneatur aliter decubere, & cibos illos non comedere? Poterat enim sine aliquo damno a supradictis abstinere. Et an Confessorius ex deuotione solum audiens confessiones expertus pollui, non tamen consentiendo, an peccet confessiones excipiendi? Et in textu huius Ref. alij casus & similia exempla inferuntur, & explanantur, in quibus quis non peccat, quamuis praudeat in illis, & sequatur pollutio, sine tamen villo periculo in illorum consensu. Et tandem notatur, quod si aliqua mulier in Choreis publicis se tangit ab aliquo in intentione mala, si tactus sunt ex suo genere liciti, ut consortio manuum in choreis, non peccat illos admittendo coram alijs. Ex part. 3. tr. 5. & Misc. 1. Ref. 22.

1. Quidam Theologus affirmatiue tunc illi respondit, & hanc opinionem docet nouissime Ref. 37. §. Fagundez praec. 3. c. 6. n. 13. ubi sic asserit. Non probat opinionem asserentem non esse mortale comedere illa, ex quibus credatur sequutura pollutio; modo illa in doctrina §. se non intendatur, nisi forte loquatur, quando dubie id videtur, & credatur, aut quando non ita facile possit eam causam auferre, ac remouere; nam aliter dormire non possit, quam taliter accubando, si alios cibos non habeat nisi illos, vnde pollutio solet mortaliter contingere, aut si habeat, sunt tamen tales, ob quos dolorem capitis, aut aggritudinem contrahat, profecto in meliori opinione non teneatur abstinere ab illis, aut à tali modo accubandi. Ita ille, citans alios Doctores, & alia exempla, vide etiam Azorium part. 3. c. 24. qu. 7.

2. Sed contrariam sententiam etiam probabilem esse puto, quam in terminis docet Sancius in selectis, disp. 2. n. 12. sic asserens. Accubantem sic vel aliter, & sentientem se ex tali situ in pollutionem venire in somno, vel in vigilia, dum absit periculum consensus, Torijo, & in

Sup. his in tom. 1. tr. 4. Ref. 37. §. Restat, cum sum in fine, & lege ibi in doctrina §. ut autem, & alius eius auctor. & in to. 4. tr. 6. ex Ref. 18. vide §. Similiter.

Sup. hoc in Ref. seq. §. Torijo, & in &c.

Sup. hoc pro Chirurgo ex lani doctrina... Confessorio... Secunda...

tom. 4. tr. 6.
ex Ref. 18.
lege doctri-
nam § Simi-
litate.

& determinatus sit non consentire, & experientiam consentiendi non habeat (vt erat in casu dicti viri nobiliss, de quo ego interrogatus fui) non teneri aliter decumbere, licet ille minimè utilis esset talis modus decumbendi, sed solum ad commodius quiescendum in lecto, intendetur. Ita Sancius, & loquens de comestione ciborum idem docuit Lessius lib. 4. c. 3. dub. 5. 4. n. 100. & 101. Villalobos in summa, tom. 2. tr. 40. dub. 16. n. 6. Ioannes de la Cruz in direct. part. 1. prec. 6. art. 8. dub. 9. conel. 2. & alij. Ratio verò huius opinionis hæc est, quia aliquis non tenetur vitare causam per accidens in ducatem in pollutionem, dum tamen absit periculum consensus.

Sup. hoc in
Ref. 1. not.
præterita, §
Sed in fine,
verf. Hoc pa-
cto, & supra
in ref. r. §. 1.
& in aliis
eius annor.
pro hac
quæst. Sed
ibi pro Par-
rocho, & hic
pro Confes-
satio ex de-
uotione, &
preconento
à medio §.
Hinc, in ref.
seq. §. Secun-
do, &c.
Et quoad
plimum
contentum
in §. Et ran-
dem, huius
Ref. in Ref.
seq. lege §.
Tertio, &c.
Et pro con-
tento à lin.
7. huius §. à
verf. Noran-
dum est, in-
fia in ref. 14.
§. vlt.

3. Hinc inferit Sancius, quòd Confessarius ex deuotione solum audiens confessiones expertus pollui, non tamen consentire, non peccabit confessiones excipiendo, quia cum audire confessiones, causa per accidens sit pollutionis illas non tenetur vitare ob solum pollutionem, quæ voluntaria illi non est, nec in se, cum illam non velit, nec in causa, cum illa sit per accidens, similiter qui sine damno aliquo pedester posset ambulare, & nollet, expertus tamen pollutionem pati, sine tamen consensu, equitatio minimè peccaret, cum equitatio causa sit per accidens illius pollutionis, & ideo nec in se, nec in causa esset illi voluntaria.

4. Et tandem femina, vel vir, quæ ob superpositionem vnius femoris in aliud, motum sensualem sensit, non tenetur modum situs mutare, dum determinati sit non consentire, neque sit periculum consensus, quia per accidens actus influentes in pollutionem vitare non tenemur. Et hæc omnia docet Sancius ubi supra contra opinionem Fagundez. Notandum est etiam hic, quòd mundans à sanguine verenda, vel femina à sanguine menstruo, etsi præuideat pollutionem, & sequatur, si non gaudeat de illa, non peccabit. Vnde ex his omnibus apparet me olim rectè consuluiffe, quendam iuuenem, cui necesse erat interuenire in quibusdam festis nuptiarum, non peccasse, dum ex tactu manus mulieris in balneo in pollutionem inciderebat, sine tamen vilo periculo in illius consensum, & tunc adduxi doctrinam Sanchez de matr. 1. 3. lib. 9. disp. 45. n. 8. ubi sic ait. Secundo deducitur, pollutionem præter intentionem subsequutam ex tactu licito, & in eo præuisam, quando tactus ille est necessarius, & cessat consensus periculum, carete omni culpa, vt ex amplexu iuxta patriæ consuetudinem, quo cuitato in notam inurbanitatis incidere. Ita Sanchez, quem postea sequuti sunt Villalobos in summa, tom. 2. tr. 40. diffie. 16. n. 5. Filliucius tom. 2. tr. 30. c. 8. n. 150. & Bonacina de matr. 9. 4. punct. 10. n. 8. quæ omnia procedebant in casu nostro.

Quoad hoc
in tom. 7. tr.
7. lege do-
ctinam ref.
21. signanter
post me-
ditum.

5. Notandum est etiam hæc obiter, quòd si aliqua mulier in choreis publicis sciat se tangi ab aliquo intentione mala, si tactus sunt ex suo genere liciti, vt consortio manuum in choreis, non peccat illos admit-tendo coram aliis. Ita Filliucius ubi supra 1. 2. tr. 30. c. 10. n. 189. qui citat multos alios.

RESOL. XIII.

An ad expellendum semen corruptum, vel ad sedandam puritatem liceat refricare pudenda cum periculo pollutionis, non tamen consensus in ea; licet femina id conetur efficere non solum fricatione, sed etiam cum inuisione digitorum vsque ad os verit?
Et an liceat Chirurgo contrahere verenda infirmi curationis causa cum periculo pollutionis?
Et in corpore huius Resolutionis aliqui alij casus, & similia exempla vt in alijs Resolutionibus proxime præteritis hic appositis inferuntur, & cuiusmodi explanantur circa præuisas pollutiones, &c. Ex part. 2. tr. 16. & Misc. 2. Ref. 54. alias 56.

§. 1. Affirmatiuè respondent Sanchez, Filliucius, Reginaldus, & Bonac. quos citat, & sequitur Ioan. Sancius vir doctissimus in suis dissertationibus selectis, disp. 2. 1. num. 29. & idem docet ex recentioribus Villalobos in summa, tom. 2. tr. 40. diffie. 16. num. 4. & 5. vbi etiam docet, cum Sanchez de matr. lib. 9. disp. 17. num. 19. & multis ex Societate Iesu, fas esse conficere verenda ad expellendum semen corruptum, licet præter intentionem sequatur veri seminis emissio, & licet femina id conetur efficere non solum fricatione partium verendarum, sed etiam cum inuisione digitorum vsque ad os verit. Et hanc opinionem præter Sanchez, & Villalobos, docet etiam Bonac. de matrim. qu. 4. punct. 10. n. 12. Ratio est, quia in his casibus pollutio sequitur, præter intentionem operantis. Ergo. Hinc deducitur decisio multorum casuum.

2. Primò, licere chirurgo contrahere verenda infirmi curationis causa, cum periculo pollutionis. Ita Valquez in p. 2. tom. 1. disp. 15. num. 9. Lessius lib. 4. c. 3. dub. 14. n. 48. Ioan. de la Cruz in direct. cons. præc. 6. dub. 9. & alij.

3. Secundo, cursorem non constructum esse pedestrem incedere, quamvis sit expertus pollutionem pati. Ita Filliucius tom. 2. tr. 30. n. 150. Sayus in Clauis Regia lib. 8. c. 5. n. 12. Sanchez lib. 9. disp. 45. n. 8. & alij.

4. Tertio, accubantem, & sentientem se ex tali situ in pollutionem venire in somno, vel etiam in vigilia, dum absit periculum consensus, non teneri aliter decumbere, etiam si posset aliter commode dormire. Ita Sanc. ubi supra in selectis, disp. 2. 1. n. 12. qui n. 18. in fine, docet etiam, quòd non tenetur quis lectum deserere, etiam si cum membri erectione gullus carnis præferatur, dummodo non adsit periculum consentiendi; sed alij tenent, quòd tenetur quis lectum deserere, si sentiat delectationem veneream, etiam sine membri erectione. Hæc omnia inuenies apud Ioan. Sancium ubi supra, qui plus addit, vt nos etiam alibi notamus, nempe quodlibet peccatum mortale in genere luxuria, non esse causam efficaciter influentem in pollutionem & ideo pollutionem ex illa causa aduenientem in somnis, non esse necessariò consistendam. Putatur igitur verba impudica, & cogitationes turpes, quæ sunt crimina mortalia, etsi sint causæ per se ordinatæ ad pollutionem, non tamen efficaciter in illam influere, alias ferè nunquam apponerentur, quin sequeretur pollutio, sed contrarium tamen euenire, experientia demonstrat. Ergo, &c. Ideo cum inefficaces causæ sint pollutionis, non magis influunt in eam, quam si essent per accidens causæ. Si ergo quando verba turpia, vel cogitatio turpis præsens est, non influit pollutionem, nec appetitum efficaciter monet ad illam habendam, quomodo credi potest influuram, quando absens est, vt pote in somnis? Limita hæc omnia, nisi cogitatio turpis coniungeretur cum membri erectione, per tempus durante, seu cum magna commotione spirituum genitalium. Ita Sancius ubi supra. Sed omnia supradicta in præsentia Resolutione sint probabiliter, multi negant, & præsertim illud, quòd liceat refricare verenda ad expellendum semen corruptum. Et ideo in editione quinta Summæ Henrici Villalobos, & in editione nouissima Operum Thomæ Sanchez, hæc opinio non inuenitur impressa; imò de illa se retractauit in summa, tom. 2. lib. 5. c. 6. num. 12. vnde ego illum non tenco.

RESOL. XIV.

An liceat conari fricationibus ad semen corruptum expellendum, etiam si inde sequatur aliqua veri seminis emissio?